

XX.

ANUARUL

școalei civile de fete cu internat și drept de publicitate

a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“

din Nagyszeben (Sibiiu),

pe anul școlar 1905/1906

publicat de

Dr. VASILE BOLOGA
director.

Cuprinsul: 1. Eminescu ca pedagog, de Dr. Ion Borcia.
2. Știri școlare.

NAGYSZEBEN (SIBIIU),
Tiparul tipografiei arhidiecezane.
1906.

Eminescu ca pedagog.

În anul 1873 Eminescu se întorcea în țară dela universitatea din Berlin cu o cultură filosofică și universală, care venise să desăvârșască minunata educație ce-și făcuse el singur în anii de pribegie prin toate ținuturile locuite de neamul său. În Iași el găsi cercul de puțini aleși cari îl înțeleseră, societatea »Junimea«, în adunările căreia își citia minunatele sale poezii. În luna August a anului 1874 d. Maiorescu, ajungând ministru de instrucție, îl numi director al bibliotecii centrale din Iași și Eminescu se folosi de această situație spre a-și »spori încă comoara deja imensă a memoriei sale«, îmbogățind în același timp biblioteca prin adunarea sistematică a literaturii vechi. După o activitate de nouă luni, a cărei răsplată se știe ce a fost, fu numit, la 1 Iulie 1875, tot de către d. Maiorescu revizor școlar al județelor Iași și Vaslui. Dar nu împlini nici un an întreg în această funcție, căci, schimbându-se guvernul, la 1 Iunie 1876 fu destituit fără nici un motiv de către noul guvern. Câtva timp a fost și profesor de liceu în Iași.¹

Această scurtă activitate pe terenul școlar a celui mai mare poet și cugetător al nostru are totuși o îndoită însemnătate. De pe urma ei ne-au rămas, pe de o parte, în cele câteva rapoarte oficiale, articole publicate în

¹ Izvoarele acestui studiu sunt: I. Scurtu, *Eminescus Leben und Prosaschriften*, Leipzig 1903; cap. VII.: *Eminescus Tätigkeit als Schulinspektor*, p. 44—48; și M. Eminescu, *Scrieri politice și literare*, București 1905. Pentru activitatea lui Eminescu ca profesor vezi p. 242 și 324 (Notele editorului, d. I. Scurtu).

»Curierul de Iași« și fragmente de scrieri găsite printre manuscrisele poetului, o sumă de luminoase idei pedagogice și de observații admirabile, care ne deschid o privire largă asupra stării și problemelor școalei românești; pe de altă parte, din toată activitatea aceasta de 11 luni de zile, se desfac unele note foarte frumoase ale personalității atât de mari și de bogate a lui Eminescu, din rândurile amintitelor articole răsare figura lui într'o lumină ce se revarsă asupra ei din înălțimile unei concepții etice în sens Kantian și ale celei mai largi iubiri cu adevărat creștinești de oameni și de neamul său și îndeosebi de nedreptății și prigoניții acestui neam.

Și când îl vezi așa, în această lumină, nu se poate să nu te gândești iarăși și iarăși la soarta lui nespus de tragică de adevărat apostol, la ușurința neiertată cu care mulți scriu și vorbesc și astăzi încă despre acest sfânt al neamului nostru, nu se poate să nu-ți aduci aminte că acest om, care a fost o personalitate etică în cel mai înalt sens al cuvântului și care și-a iubit neamul ca nimeni altul, a trebuit să fie privit ca un primejditor al moralității și sentimentului național al tinerimii. Abia acum începem a-l cunoaște și a-l înțelege. Astăzi și acei bătrâni de bună credință ar trebui să recunoască că nu s'ar putea găsi pentru tinerimea noastră pilde mai strălucite de iubire de neam, de îndeplinire conștiințioasă a datoriei, de înălțime și de curaj moral decât în munca desfășurată de cel mai mare poet al nostru în orice ramură a vieții a fost pus să lucreze. Și fiindcă am atins valoarea pedagogică a moștenirii intelectuale și sufletești lăsate nouă de Eminescu, se mai poate spune în genere că, precum nu este studiu prin care să se cultive mai mult sufletul tinerimii decât studiul unui om mare, astfel, în toată istoria noastră culturală de până acum,

nu întâlnim o personalitate din aprofundarea căreia cu iubire și înțelegere *adevărată* tinerimea noastră s'ar putea alege cu un mai mare folos etic și cultural românesc, decât aceea a lui Eminescu.

Studiul nostru nepretențios însă nu are nici pe departe scopul de a se ocupa de întreaga însemnătate pedagogică a operei și personalității lui Eminescu. El vrea numai să arate cât de mult această minte, care a cuprins toate problemele culturii românești, a fost preocupată și de acele ale școalei noastre, pentru care, din fericire pentru dânsa, încă a fost chemat să lucreze timp scurt și totuși de ajuns spre a-i lăsa și ei o moștenire prețioasă. Și studiul acesta nu poate avea, firește, în împrejurările în care se scrie, nici pretenția de a da o icoană întreagă a lucrării pedagogice — căci aceasta este — a lui Eminescu. El vrea să atragă luarea aminte asupra ideilor pe care școala românească le datorește lui Eminescu, culegând un mănunchiu — altul ar culege altfel — din bogăția florilor gândirii răsărite din mintea cea mai îmbelșugată care a cugetat asupra problemelor neamului nostru.

I.

Intr'o cugetare răsleață de prin anii 1870—1871, găsită printre manuscrisele sale, Eminescu, »care avea obiceiul să-și însemne în slovă scrisă crâmpielele cele mai fugare ale cugetării sale totdeauna active«¹ zice: »Eu las lumea ce merge deja ca să meargă cum îi place Dumisale — *misiunea oamenilor ce vor din adâncul inimii lor binele țării, e creșterea morală a generațiunii tinere și a generațiunii ce va veni.*

¹ M. Eminescu, Scrieri politice și literare, vol. I, București 1905. Introducerea de I. Scurtu p. XV.

Nu caut adepți la ideea cea dintâi, dar *la cea de a doua sufletul meu ține cum ține la el însuși*«.

Așa mărturisiă dela vârsta de 22 ani acela care mai târziu eră să fie osândit de către atâția ca otrăvitor al sufletelor tinere. Nu se poate închipui o mai frumoasă mărturisire de credință a unui om care își concepe toată misiunea și activitatea sa în senzul unei largi pedagogii pentru generațiile viitoare. Aici este sâmburele etic și național al personalității lui Eminescu, care împrumută operei sale întregi cele mai puternice rădăcini ce pot să lege activitatea unui om de viața neamului din care a crescut.

1. Una din chestiile pedagogice de frunte, care trebuiă să preocupe pe Eminescu, eră aceea a raportului dintre educație și instrucție. Intr'un articol publicat în »Curierul de Iași« sub titlul »Probleme pedagogice« el arată, nu reproducând teoriile pedagogice, ci pornind dela fapte concrete din viața noastră socială, însemnătatea covârșitoare a creșterii. Întâi face o caracterizare cu adevărat măiastră în felul său concis a tinerimei timpului, care îi inspiră »durerea cea mai mare și o adevărată teamă de viitorul acestei țări«. Vina acestei triste stări o poartă școala: »Aceasta-i pedeapsa ce ne-o dă Dumnezeu, pentru c'am făcut din școli numai unelte, în care se îngrămădește învățarea unei mulțimi de cunoștinți, fără să fi îngrijit de loc pentru *creșterea inimii și a caracterului*, căci *niciodată tăria unui popor n'a stat în instrucție și numai în instrucție, ci totdeauna în creștere*. O cunoștință, mai ales în școlile secundare, care nu are rol educativ, e o cunoștință stearpă și nefolositoare«. ¹ Unui om cu studii pedagogice poate să

¹ O. c., p. 237—38.

i-se pară de prisos a mai stăruî asupra acestui lucru, care a devenit o axiomă a pedagogiei, însă în articolele lui Eminescu, aceste idei apar cu tăria unor convingeri absolut proprii, pe care trebuie să le afirme cât mai mult în fața unor stări cu totul tulburi, care, spre a se lămurî, au nevoie de a fi străbătute de astfel de idei conducătoare.

Intr'un alt articol¹ clasic de îndrumare cuminte — în sine un mic cap de operă pedagogică — se dau cele mai folositoare și vrednice de urmat sfaturi tinerimei universitare, cum trebuie să-și întocmească societățile și să lucreze în ele, cultivându-se pe sine și căutând totodată legătura cu problemele vieții românești, la care va fi chemată mai târziu să lucreze. E o adevărată plăcere a vedeă cu câtă siguranță și putere logică distruge ce e fals și lămurește ce eră încurcat. Arată că o teză de conferință ca aceasta »Salvarea omenirii prin instrucțiune« este mai întâi prea »generală, prin urmare lipsită de cuprins«. »Dovedirea contrariului acestei teze o avem în câteva zeci de milioane de indivizi în China, cea mai instruită țară de pe pământ, dacă-i vorba de *cât* știu, cestiunea principală este *cum* știu și la acest »cum« încetează rolul instrucției și începe acela al educației«.

Eminescu atinge însă cu un prilej și chestii speciale de educație și anume — lucru deosebit de interesant pentru noi — tocmai *educația în școlile de fete*. Intr'o clasică dare de seamă despre examenele »Pensionatului Normal de Domnișoare« (Humpel) din Iași, el face vre-o câteva observații, care vădesc un simț și o pătrundere în adevăr uimitoare pentru chestiile de pedagogie:

¹ „Despre societățile studentești“, O. c. p. 232 ss.

»Despre educație se face la noi multă vorbă, anume despre modul cum ar trebui îmbunătățită educația sexului femeesc prin școale.

În urmarea vorbei multe, a regulamentelor, și pararegulamentelor, avem două direcții în practică și amândouă greșite, anume sau un respect extrem, în fond însă fals, sau o familiaritate peste margini. Efectul direcției dintâi este fățărnicia, efectul celei din urmă lipsa de caracter și nesupunerea«.

Dupăce critică așa de nimerit direcțiile greșite, arată care sunt mijloacele adevăratei educații și ce însușiri trebuie să aibă educatorul, însușiri pe care le vede întrunite în persoana directoarei aceluia institut, doamna Humpel:

»Dna Humpel întrunește calitățile cele mai proprii pentru sădirea și cultura unei educații solide. Manieri familiare, care totodată impun respect, un mod minunat de-a îndemna școlărițele la împlinirea datoriilor lor prin fapte și măsuri pedagogice, nu prin cuvinte moralizatoare: iată mijloacele cu ajutorul cărora dna Humpel a căutat și caută cu mult succes a forma moralitatea fetelor încredințate dsale».¹

Aceste observații cuprind un mic catechism pe seama acelor pentru cari au fost scrise. Confirmarea lor desăvârșită se poate găsi în tot ce s'a scris mai bun despre educația în școalele de fete.

2. Și mai mult decât de educație se ocupă Eminescu, firește, de *instrucție*. El constată că cel mai mare rău de care pătimizește școala românească a timpului său este *metoda mecanică*. Sistemul instrucției nu se întemeiază »pe priceperea obiectelor predate, ci pe memo-

¹ O. c. p. 278.

rarea de regule abstracte și de cuvinte«. ¹ Intr'un raport asupra conferințelor cu învățătorii rurali din județul Iași, ² Eminescu arată că a văzut »mari lipsuri atât în privința metodei cât și a cunoștințelor«, că »cunoștințele lor consistă în genere în vorbe moarte, a căror realitate vie n'o pricep«. Dar el învinovățește mai mult »sistemul învățământului, de supt al cărui regim au eșit«. El recunoaște valoarea »metodei firești«, dar aceasta este un »rar privilegiu, pe care natura îl dă învățătorilor născuți«. Lipsesc mijloacele pedagogice, cărți didactice potrivite pentru învățători și școlile rurale, lipsește o foaie învățătoarească. Din cauza aceasta chiar cei mai buni dintre învățători știu numai »cece au învățat în școală, mai mult nu«, pentru că »ei n'au ce citi, chiar dac'ar voi«.

Intr'un alt raport asupra unei inspecții făcute școlile de fete din orașul Roman, Eminescu ne înfățișează »o reprezentantă tipică a metodei mecanice«. Mai întâi constată că »învățarea pe de rost de cuvinte goale din deosebitele discipline caracterizează această școală, dar nu cu mult mai mult decât mai pe toate celelalte școli din țară«. Apoi zugrăvește cu ironie și umor tipul directorii: »D-sa e de doisprezece ani institutoare și prin un uz lung ș'au apropiat metoda mecanică și moartă a învățământului și în această direcție nici nu este lipsită de oare-care succes, pe care însă cu trei eleve (celelalte lipsiau din cauza »apropierii sărbătorilor«) nu l-am putut constată cu siguranță. D-sa aparține unei generații scolare bine determinate, bogate în cuvinte și sterpe în idei. Prin urmare întrebuințarea de cuvinte neuzitate sau al căror înțeles nu-l cunoaște pe deplin, înlocuiește

¹ O. c. p. 244. ² O. c. p. 146 s.

la D-sa, ca și la multe altele, estrema sărăcie de cugetări. . . Metodul său de învățământ este de același soi. El e unit cu o rară suficiență, cu o satisfacere personală deplină încât privește capacitatea și modul său de espunere«.

Raportul acesta către ministru se încheie cu următoarele reflexii de ironică filosofie: »Rugându-vă să considerați că învățământul mecanic este cel general în școlile noastre, de vreme ce lipsa de cunoștințe pedagogice e asemenea generală, sunt de părere că într-o dezvoltare normală a învățământului pedagogic o asemenea directoare nici ar fi cu puțință și nici ar trebui suferită; dar în împrejurările de față această școală e la nivelul a cel puțin 50% din școlile noastre de fete«.

Și manualele sufer de această scădere generală a învățământului, de metoda mecanică. Efectul ei asupra dezvoltării minții copiilor Eminescu îl descrie cu o desăvârșită pătrundere psihologică: »O privire numai în manualele noastre școlastice ne va încredința, că elevii trebuie să fi învățând ca în somnambulism, că nu știu ce scriu nici ce citesc. Abia când vrâsta li trezește mintea, li se ia albeața de pe ochi și încep a înțelege ce au învățat în școală. Dar acele cunoștinți, câștigate în mod mecanic, nu s'au lipit de memorie, au rămas numai niște urme slabe din ele, încât omul matur pe de o parte nu se mai poate folosi de dânsule, pe de alta vede că e prea târziu pentru a mai reîncepe. Și toate acestea abstrăgând încă dela desgustul împotriva cărții pe care metoda mecanică îl inspiră copiilor«.¹

Față de această metodă, care e urmarea firească a lipsei de cunoștințe pedagogice și de cultură, Eminescu

¹ O. c. p. 262.

stăruiește neconținut asupra *metodei intuitive* asupra învățământului viu și intuitiv« față de »mecanismul mort al memorării de lucruri neînțelese de copii«; deosebirea dintre ele este aceea dintre »pedagogie și *dresură*«. ¹

Iată vre-o câteva observații minunate asupra metodei intuitive, pe care le culeg dintr'o dare de seamă către ministru asupra unui »Povățuitor la cetire prin scriere după sistema fonetică« de institutorii Gheorghe Ienăchescu și Ioan Creangă ², lăsând la o parte ceea ce privește în special numai metodică școlii primare. Aici »nu mai întâlnim pe învățătorul sever și țepăn cu vergile în mână, ci un suflet uman, care se coboară la treapta sufletelor copilărești și le *disciplinează*, nu le *siluește*... Invățătorul nu anticipează niciodată, el se servește totdeauna de micul capital de cunoștințe din viața copilului pentru a-l face pe acesta să vie dela sine la ceea ce nu știuse. Copilul se deprinde a distinge, a judecă, a-și da seama de ceea ce gândește. C'un cuvânt autorii cărții aplică în privirea spiritului omenesc aceeași metodă binecuvântată, pe care naturaliștii o recomandă pentru corp. Nici un om nu se întărește citind un tractat de gimnastică, ci făcând exerciții; nici un om nu se învață a judecă, citind judecăți scrise gata de alții, ci judecând singur și dându-și singur sama de natura lucrurilor«. Și rezumând la urmă, caracterizează astfel metoda: »Cunoștințele se dau pe cale intuitivă, încât copilul ajunge prin judecata sa proprie la ele, iar învățătorul îl *conduce* numai«.

¹ O. c. p. 261.

² Asupra acestei cărți dl Scurtu face nota următoare: „O carte de teorie didactică în adevăr remarcabilă și fără îndoială cea mai bună ce o avem noi, chiar și astăzi, în acest gen.“ (O. c. p. 261).

Ideile fundamentale ale unei întregi didactici sănătoase sunt cuprinse aici în cea mai concisă formă. Iar pedagogii consumați, cărora li-s'ar părea că aceste lucruri au astăzi puțină însemnătate, și-ar putea găsi răspunsul printre aceste cuvinte ale lui Eminescu: »Aceste laude s'ar părea exagerate în alte țeri, dar într'a noastră nu sunt decât juste. Oricât de modestă în aparență ar fi cartea, ea însemnează începutul unei reforme adânci în instrucția elementară, ea a rupt-o cu dogmatismul, izvorul metodei propuse aici este însăși natura inteligenței, procesul ei de dezvoltare«.

Este interesant cum se întâlnește Eminescu aici în străduințele sale de a ridică școala neamului, cu acel mare și clasic scriitor al nostru, eșit din popor și rămas totuși atât de țăran, cu Creangă. Activitatea lor comună pe terenul școlar, a unuia ca revizor, a celuilalt ca învățător, i-a apropiat, și Creangă a devenit prietenul cel mai intim al lui Eminescu. Sufletele acestor doi oameni, în aparență atât de deosebiți, erau înrudite prin iubirea cea mare de neam, prin duhul poetic și înțelegerea filosofică a vieții, deși al unuia străbătea universul, lucefăr călător printre lumile de stele, pe când al celuilalt se ascundeă supt naivitatea unui copil bălan și năzdrăvan dela țară, după răsul căruia se îndreptă vremea. Cine vreă să găsească la Creangă confirmarea observațiilor pedagogice ale lui Eminescu, n'are decât să citească cele câteva pagini de minunat umor și satiră în care eternizează tipul bietului Trăsnea, această victimă a metodei mecanice. Și iarăși citind la Eminescu despre învățătorul, »care se coboară la treapta sufletelor copilărești«, și se înfățișează figura bunului și glumețului învățător Creangă în mijlocul copiilor, cari

îl iubesc și învață cu drag, așa cum o descrie Gr. Alexandrescu în prefața scrierilor lui Creangă.¹

Din pomenita dare de seamă despre examenele institutului de fete »Humpel« vom cită încă următoarele rânduri privitoare la instrucție: »Cu toții știm astăzi ce însemnează metoda intuitivă, însă la noi sunt foarte puțini care s'o știe aplică bine și încă mai puține sunt școlile în care acea metodă a devenit familiară și foloșitoare într'adevăr. Una din aceste puține școli este institutul d-nei Humpel. Invățarea pe de rost cu scop de a dobândi nouă cunoștințe este aproape cu totul exclusă, memorizarea de regulă — regulă generală la noi — este înlocuită printr'o învățatură minuțioasă, treptată și sigură a materiei de învățământ; istorie și științi naturale se propun astfel că școlărițele nu rămân cu vorbe goale și idei nemistuite, dar ceace au învățat și știu într'adevăr. Despre toate aceste s'a putut convinge oricine, care se pricepe în chestiile desvoltării intelectuale« — atragem din parte-ne atenția cititorilor asupra acestei propoziții atributive — »și a asistat la esamene«.

3. Cu citația din urmă am trecut și la observațiile asupra singuraticelor materii de învățământ, împrăștiate prin diferite articole și rapoarte, dupăcum i-se prilejiă să le facă, și alcătuint totuși — ca tot ce a gândit Eminescu — un sistem așa de minunat.

Eminescu se ocupă îndeosebi de limba română și de istorie, în treacăt și de limbile străine, apoi de științele naturale și de matematică. Moartea profesorului de religie George Ionescu, căruia îi închină un necrolog de o mare frumusețe, îi dă prilej să atingă și studiul religiei. Nu se pot recomandă de ajuns aceste puține rân-

¹ Biblioteca pentru toți.

duri atenției profesorilor de religie. Cu câtă iubire și înțelegere de sufletul altuia e zugrăvită icoana bătrânului preot, »un tip de înțelepciune practică, de îngăduință și blândeță«. El »fusesse un sfert de secol profesor de religie la liceul statului, unde eră idolul elevilor, căci din studiul său el nu făcea un șematism sec dogmatic, ci știà să dea obiectului său acelaș farmec, care eră răspândit asupra întregii sale vieți sufletești«. ¹

Cu privire la limba română e interesantă următoarea observație dintr'un raport asupra unui concurs, observație pe care ar îndreptăți-o și astăzi multe manuale de stilistică, retorică, poetică și istoria literaturii vechi și nouă: »Observația finală ce mai am de făcut e că în »limba română« toți candidații au fost slabi, cece se explică din modul cu totul abstract și mort cu care se predă limba națională atât în clasele primare cât și în liceu. (Acest rău nu se corege decât prin introducerea unui alt metod de învățământ în privirea limbii române.)» ²

În rapoartele sale despre inspecții Eminescu are în mai multe rânduri prilej să constate că se neglijează scrierea, pe când citirea merge în genere destul de bine. ³ Prețioase sunt observațiile sale despre felul cum trebuie să se predea gramatica. Și aici se păcătuște mult: »copilele știu numai unele definițiuni, nu au însă cunoștința vie și concretă a părților cuvântului« ⁴ »gramatica există ca un fel de șematism de cuvinte, a căror întrebuintare reală le lipsește copiilor« și în chipul acesta Eminescu accentuează întotdeauna că cece trebuie, nu e memorarea de definiții, ci »cunoștința concretă a regulilor limbei«. ⁵

¹ O. c. p. 281. ² O. c. p. 272. ³ O. c. p. 256 și 258. ⁴ p. 256.
⁵ p. 258.

Deși, prin introducerea ortografiei nouă a Academiei, s'a pus în sfârșit capăt abuzului de timp și cheluelii zadarnice de forțe ce se făcea mai de mult cu învățarea unor sisteme ortografice pedante, voiu cită totuși și judecata lui Eminescu în această privință, ca să se vadă punctul lui de vedere atât de just într'un timp când pedantismul erà în floare, și pentrucă conține și o parte care este și astăzi de actualitate: »În privința ortografiei, se 'nțelege că nu e de cerut ca să știe și copilele cutare sau cutare din multele sisteme ortografice, a căror cunoștință primejduește bunul simț, ci întrebarea se reduce mai cu seamă la *pronunția corectă* și la scrierea — fie chiar cu totul fonetică — a cuvintelor și formelor pronunțate corect«.¹

Cu privire la istorie stăruiește într'un loc asupra »intuițiunii vremilor trecute«, dar găsește că aceasta »le e dată elevelor (din nefericire chiar după cărțile didactice) cu puncte de vedere foarte moderne«,² iar într'alt loc accentuează cerința ca manualele să fie »potrivite cu priceperea și cercul de idei al copiilor«.³

Intr'un tratat didactic,⁴ rămas fragment, Eminescu face o deosebire foarte fină între materii de învățământ care ocupă mai mult memoria și materii ce ocupă facultatea judecării. De aceasta trebuie să se ție seamă, căci altfel »copilul n'are nici odată acel repaos al creierului, care consistă tocmai în întrebuițarea nu simultană ci consecutivă, pe rând a facultăților«. »Partea lexicală a limbilor, limbele înșile au a face mai mult cu memoria; acolo ea va și trebui înhămată. Dar mântuind eu lecția de limbă, el trebuie să exercite altă facultate și pe cealaltă s'o lese să se odihnească. Deci matema-

¹ O. c. p. 258. ² p. 256. ³ p. 282. ⁴ O. c. p. 243—45.

tica trebuie să fie predată astfel, încât să aibă a face numai cu facultatea judecării.

Dar la facultatea judecării lucrul stă altfel decât la cea a memoriei.

Memoria nu are a înțelege, de ce cutare sau cutare lucru se chiamă *astfel* și nu altfel franțuzește sau englezește, pe când judecata trebuie să știe de ce concludere astfel, și nu poate concludere altfel. De aceea ea trebuie să opereze cu idei sigure, de aceea în privirea judecării trebuie pur și simplu stabilit ca regulă, dela care nu-i permis nimănui să se abată: Nu vei da copilului să opereze decât cu lucruri pe care le-a înțeles pe deplin. Pe deplin, fără umbră de îndoială, fără umbră de nesiguranță. La științele ce se memorează (respectiv la partea lor, care se memorează) cartea-i tot, pedagogul nimic. La științele (respectiv la părțile lor), care cer dezvoltarea judecării copilului, cartea trebuie alungată din școală, ca un ce periculos, căci pedagogul e aicia tot«.

Nu importă aici faptul că Eminescu operează încă cu noțiuni din psihologia veche, vorbind de memorie și de judecată ca de facultăți psihice, pe când psihologia modernă le consideră drept forme de manifestare diferite ale unor procese psihice elementare. Este însă o nouă dovadă de seriozitatea și temeinicia cugetării lui, că el caută să dea observațiilor sale pedagogice o motivare psihologică. Cât despre concluziile pedagogice la care ajunge, acestea sunt fără îndoială juste.

Fraza din urmă din citație însă nu vrea să zică că pentru predarea anumitor materii se cer mai multe cunoștințe pedagogice decât pentru altele. Eminescu vrea să arate numai rolul și însemnătatea diferită a manualului la deosebitele materii sau la diferitele părți ale ace-

leiași materii. Orice profesor de limbi știe ce importanță covârșitoare are aici manualul. Dintr'o carte de citire care nu cuprinde bucăți de adevărată valoare literară și educativă, profesorul, evident, nu va putea, nici prin cea mai bună metodă, să scoată pilde sau idei sau modele de stil. Și profesorul de geografie și chiar și cel de istorie e în multe privințe legat de manual, pe când cel de istorie naturală îl poate cu mult mai lesne substitui prin mijloace intuitive, cel de fizică sau de chimie n'are nevoie de el decât ca de un ajutor al memoriei, iar cel de matematică se poate lipsi de el cu desăvârșire.

Foarte interesante sunt observațiile lui Eminescu asupra matematicii:

»Nimic nu trebuie tratat în mod mai puțin abstract decât matematicile, tocmai din cauza că ele sunt cele mai abstracte. Celelalte științe găsesc lucrurile, la care se referă, în natură; numere și triunghiuri nu găsim în natură niciodată.

Eu știu chinul ce l-am avut însumi cu matematicile în copilărie, din cauza modului rău cu care mi-se propunea, deși îndealtfel eram unul din capetele cele mai deștepte. N'ajunsesem nici la vrâsta de douăzeci de ani să știu tabla pitagoreică, tocmai pentru că nu se pusese în joc judecata, ci memoria. Și deși aveam o memorie fenomenală, numere nu puteam învăța de loc pe de rost, încât îmi intrase în cap ideea, că matematicile sunt științele cele mai grele de pe fața pământului. În urmă am văzut că-s cele mai ușoare, de sigur pe de-o mie de părți mai ușoare decât limbele, care cer memorie multă. Ele sunt un joc cu cele mai simple legi ale judecății omenești, numai acele legi nu trebuie puse în

joc goale și fără nici un cuprins, ci totdeauna aplicate asupra unor icoane văzute ochilor».

Se știe că Eminescu s'a ocupat și mai târziu mult de științele exacte. Printre manuscrisele sale se găsesc file ce cuprind formule și probleme matematice și părți întregi ale unui manual de fizică. Spiritul său filosofic și setea sa neastâmpărată de știință îl îndemnau a cunoaște din intuiție proprie toate manifestările de viață și toate ramurile de știință.¹

El stăruiește mult asupra însemnătății pedagogice și practice a *științelor naturale*, pe care le găsește la noi cu totul neglijate. Noțiunile învățătorilor rurali din științele naturale »sunt aproape nule, deși aceste științe tocmai sunt mijlocul cel mai puternic al învățământului intuitiv și adevărate izvoare de cunoștințe practice și pozitive«.

Iar în amintitul articol despre societățile studentești găsim următoarele cuvinte de îndrumare atât de cuminte:

»Cât despre științele naturale, aicea terenul e nemărginit. Las' că aproape toată nomenclatura de până acuma este coruptă, dar chiar metodele pedagogice cu totul neintuitive, în care sunt scrise cele mai multe cărți de știință naturală, ar merita serioasa luare aminte a actualilor studenți și viitorilor profesori la institutele secundare«. Și aruncând o privire în multe din manualele mai nouă, de fizică, de pildă, ori cine se poate convinge că ideile lui Eminescu sunt și astăzi tot atât de actuale. Limba acestor manuale e un fel de franțuzească stricată. Se poate crede că pomenitul manuscris de fizică al lui Eminescu a fost scris în mijlocul acestor pre-

¹ Cf. O. c., p. 243 și 245, notele editorului d. I. Scurtu, și I. Scurtu, Mihail Eminescu's Leben und Prosaschriften, Leipzig 1903, p. 77 și 78.

ocupări, mai ales că se vede într'însul tendința de a crea o terminologie cu adevărat românească, înțeleasă de toți. Și ar fi timpul ca, luând îndemn dela marele îndrumător al culturii noastre întregi, și literatura noastră științifică, care este încă așa de departe de spiritul popoului, să se cuprindă în sfârșit de curentul nou și mare românesc, care se lărgeste și se adâncește tot mai mult.

Până și instrucția muzicală e atinsă de Eminescu în două articole. Într'unul vorbește, cu foarte interesante reflexiuni istorice, despre reînființarea conservatorului din Iași. Mă voi mărgini însă a cită numai din celalalt — darea de seamă despre examenele institutului Humpel — unele observații vrednice de a fi luate în seamă de orice institut la care instrucția muzicală se face pe o scară mai întinsă: »Precum în instrucție, așa și în muzică, la noi acela se crede a fi mai destoinic și mai bun, care știe multe; pe când lucrul principal este de a ști puțin și bine și acel puțin să fie ales. Acest din urmă este principiul, de care e condus dnul Humpel în instrucția muzicei și de sigur va veni timpul în care meritele dsale pentru cultura muzicei în mijlocul societății noastre vor fi în deobște recunoscute. Cu privire la bucăți, ele se iau din *autorii cei mai celebri*. Cu privire la executare am admirat totdeauna preciziunea și fineța, cu care elevele mai înaintate în instrucția muzicală s'au distins în executările lor«¹.

4. În sfârșit nu putem să nu culegem aici ideile atât de sănătoase ale lui Eminescu despre felul cum trebuie să se creeze o bună *literatură didactică*. Am văzut deja în mai multe rânduri cum stăruiește pentru întocmirea manualelor după metoda intuitivă și cum critică »terminii și stilul« celor mai multe. Iată ce ob-

¹ O. c., p. 278.

servație de o pătrundere admirabilă face într'o dăre de seamă despre un manual de geografie: »Cele mai însemnate ni-se par greșelile de definiție și cele gramaticale; căci, dacă o cunoștință materială falsă se poate rectifica prin experiență proprie sau străină (scrisă), nu e tot astfel cu cele de limbă și de logică, care se contractează prin deprindere și cu greu se pot desvătă«. De aici se poate înțelege însemnătatea unei limbi cât mai corecte și frumoase în manuale și scăderea foarte mare a celor mai multe manuale de istorie și geografie care se întrebuintează mai ales la noi în Ardeal.

În darea de seamă despre cartea lui Creangă, Eminescu arată într'un mod cum nu se poate mai concis în ce condiții se poate scrie un manual bun: »Cartea se deosebește în mod favorabil de alte tractate de acest soi prin aceea că e o lucrare cu totul originală, nu copiată sau prelucrată după manuale străine. Ea este fructul experiențelor lungi a doi învățători înzestrați dela natură cu darul de a instrui«. Cât de departe sunt cele mai multe manuale ale noastre, traduse mare parte din limbi străine, de acest ideal. Dar aici încă nu se încheie lucrarea. Cartea bună se va pune acum în practică și fiecare învățător își va face »observările sale asupra ei«, iar autorul »va da edițiilor sale viitoare toate schimbările, câte i s'ar propune de către învățătorii practici și competenți. Căci numai astfel se și creiază *o adevărată literatură didactică, prin munca comună a întregului corp învățătoresc*. O carte, relativ mai bună, punându-se în școale, învățătorii bagă de samă care părți ale materiei sunt prea greu formulate pentru priceperea copiilor, își fac observările, iar autorul în urmă preface ceea ce recunoaște el însuși că e prea greu stilizat«.¹

¹ O. c., p. 282.

II.

Judecată în întregimea ei, activitatea lui Eminescu ca revizor școlar se caracterizează mai presus de toate prin *cel mai înalt simț de datorie*. Eminescu nu e nimic mai puțin decât una din acele moderne firi de artist cari își mângăie talentul ca pe un copil răsfățat, căutând să-l ferească de orice atingere cu munca practică a acestei vieți. El este omul dintr'o bucată, muncitorul plin de sănătate și vigoare, care-și supune viața acestor două legi: muncă și datorie, și nici decum unor principii de estetică indulgentă și cruțătoare. Printr'o popularizare cât mai mare a scrierilor politice și literare, care ne-au redat în sfârșit pe adevăratul Eminescu și fără de cunoașterea căroră nici opera lui poetică nu se poate înțelege după adevărata ei valoare, trebuie să se distrugă odată cu desăvârșire acea posomorită și cu totul falsă icoană ce stăpânește și astăzi încă imaginația celor mai mulți, zugrăvindu-le figura poetului într'un clar-obscur de pesimism, pe care nu-l înțeleg. Trebuie să se scoată la iveală cu deosebire înălțimea și frumusețea etică a personalității lui Eminescu, care ar putea să fie așa de binefăcătoare culturii noastre prea puțin străbătute de idei etice.

E o uimire a vedea ce muncă binecuvântată a desfășurat Eminescu într'un timp atât de scurt și în împrejurări așa de grele, având să se lupte neconținut cu nepriceperea și reaua voință a oamenilor, și de ce vederi largi și principii etice înalte se conducea și în cele mai mărunte chestii. Nu mai puțin decât 152 de școale publice și private erau puse supt supraveghierea lui, pe care avea să le inspecteze de două-ori pe an, trebuind să călătorească din comună în comună pe drumuri rele

în niște județe ca acele, »pline de dealuri și păduri«. Și afară de aceasta lucrul administrativ: »500—600 de hârtii intrate, care trebuiesc rezolvite, apoi o mulțime de plângeri verbale, toate aceste îngreuiate încă prin lipsa de autoritate față cu primăriile și subprefecturile și prefecturile«. ¹

Din capul locului Eminescu dă dovezi de o absolută independență a cugetării și de un curaj moral care nu cunoaște considerații în afară de adevăr și dreptate. Tocmai pe când își ocupă funcția, se plănuiă o reorganizare a școalelor rurale din județul Vaslui. Prefectul județului în unire cu un deputat trimite ministerului un proiect de reorganizare. Eminescu combate acest proiect, pentru că se teme »să nu fie departe de-a acoperi trebuințele reale ale populației«, face însuși revizia tuturor comunelor, în care nu erau școli, și trimite pe urmă un tablou »foarte conștiincios, scris cu cea mai mare îngrijire și limezime« ² și un amănunțit raport, în care se vede toată înțelegerea lui largă, dragostea nemărginită de popor, seriozitatea etică și râvna celei mai cuminiți îndrumări.

Curajul și energia cu care se împotrivesc tuturor abuzurilor autorităților administrative îi atrag dușmănia acestora.

În urma unor rapoarte tendențioase ale prefectului i-se face, din partea ministrului, imputarea că nu-și împlinește datoria. Această imputare nedreaptă el o respinge într'un ton cum nu se poate mai demn și mai hotărât — o pagină clasică de curaj moral al unui om, care știe *cum* și-a făcut datoria.

¹ O. c., p. 259—260; I. Scurtu, *Eminescu's Leben und Prosaschriften*.

² Nota d. Scurtu, O. c. p. 249.

Simțul înalt de datorie e luminat de o mare pătrundere și o înțelegere largă, ajutată încă de cultura lui filosofică și universală. El judecă orice apariție în toată complexitatea ei, în toate legăturile ei cu împrejurările și viața întreagă a neamului. El caută cu privirea lui pătrunzătoare, dincolo de suprafața lucrurilor, cauzele ultime ale scăderilor școlii și le găsește în mizeria economică a poporului, dat pradă celei mai neomenoase exploatare, și în netrebnicia și corupția conducătorilor. »Cauza relei frecvențări a școlii nu este aversiunea poporului nostru contra școlii, ci sărăcia. Toți oamenii cu oarecare neatarnare economică își trimit copiii la școală cât de departe fie«. ¹ Pe de altă parte însă Eminescu se ridică împotriva falei goale și ușoare ce se face cu »inteligența extraordinară a Românului«, care — așa cum se face de obicei — este o »iluzie« produsă de un învățământ mecanic și de »lipsa de naivitate în copii«, provenită din sărăcia părinților în clasele de jos, din lipsă de creștere în cele de sus.

Numai îndreptându-se întreaga stare socială și culturală, se poate îndrepta și școala, care nu-i decât una din formele de manifestare a acestora. »In împrejurările acestea școlile din județul Vaslui sunt cele mai bune posibile, precum lumea lui Leibniz cu toată mizeria și nimicnicia ei vădită, este cea mai bună lume posibilă, căci posibilitate și existență sunt identice și ceace e posibil, există« ². O lucrare de reformă deci nu se poate mărgini la îndreptări mărunte între cei patru păreți ai școlii, ci trebuie să ia proporții mari sociale, îmbrățișând toți factorii de cari atarnă școala. »Școala va fi bună, când popa va fi bun, darea mică, subprefecții oameni ca să știe administrație, finanțe și economie po-

¹ O. c. p. 250. ² O. c. p. 270.

litică, învățătorii pedagogi, pe când adecă va fi și școala școală, statul stat și omul om...» cum spune Eminescu într'un foarte iuteresant fragment, scris după destituire, cu un amestec de umor dureros și de filosofie.

Simțul sever de datorie, pătrunderea neînduplecată întru căutarea adevărului adeseori trist, sunt îndulcite de o iubire nemărginită de neam și de oameni, care răspândește peste toată această activitate o lumină de un farmec nespus de binefăcător. Câtă durere de inimă se citește printre rândurile în care descrie mizeria popoului, câtă compătimire pentru durerile celor nedreptățiți în apărarea câte unui învățător împotriva abuzurilor organelor administrative. Dar aceasta nu-l face îngăduitor în fața dreptății. Pe cei-ce nu-și fac datoria îi dojenește sever, cei păcătoși cere să fie pedepsiți, dar le găsește totuși în același timp și o ușurare a vinei, arătând că adevărații păcătoși sunt, de obicei, primarii, »micii tirani ai comunelor«, cu cari bieții învățători »intră adesea de nevoie în complicitate«.¹

În genere el se face cel mai aprig apărător al învățătorilor, arătând greutățile »ocupației lor ingrate« și nevoia de a fi sprijiniți din partea administrației în »lucrarea și tendințele lor«, nevoia de a li se creă »mijloacele materiale, ca să-și poată îngriji în deplină liniște de îndatoririle lor«.²

Ei sunt purtătorii culturii și trebuie să fie respectați de toată lumea, dar tocmai de aceea »asupra unui învățător nu trebuie să atârne nici măcar pretextul unei desconsiderări din partea concetățenilor și a școlărilor săi«.³

¹ O. c. p. 253. ² O. c. p. 266. ³ O. c. p. 272.

În lupta neconținută, fie pentru apărarea vre-unui nedreptățit, fie pentru apărarea intereselor statului sau a principiului dreptății în genere, Eminescu e de o stăruință disprețuitoare de orice neplăceri sau dușmăanii și persecuții ce puteau să urmeze de aici pentru persoana lui și de care nici n'a fost ferit.

Dacă, pe de o parte, activitatea lui Eminescu este o mare luptă împotriva tuturor deprinderilor necinstite de a înșelă statul sau de a nedreptăți pe oameni, o ocrotire a elementelor bune și o respingere energică a celor rele, pe de altă parte el dă cea mai cuminte îndrumare spre o muncă mare, sigură și cinstită. El îndrumă spre o unire a tuturor forțelor într'o lucrare comună folositoare și individului și statului și neamului și moralizatoare prin sine însăși. El vrea să trezească un spirit de economie, de folosire cuminte a tot ce se poate folosi, față de risipa ce se face și de lipsa de prevedere și de lucrare sistematică. El caută să trezească acea înaltă conștiință etică — care ne lipsește încă atât de mult — că trebuie să se muncească în continuitate cu moștenirea din trecut, avându-se în vedere o propășire treptată și sigură dela generație la generație, trecându-și una altea moștenirea sporită a înaintașilor.

Spre o unire a tuturor silințelor într'o mare continuitate de muncă cinstită ne îndrumă, lăsându-ne o grandioasă pedagogie, cel mai mare învățător al neamului nostru.

Dr. I. Borcia.

Știri școlare.

1. Personalul școlii și al internatului.

A. Personalul școlii.

1. Directorul:

Dr. Vasile Bologa, profesor ord. și director definitiv, a propus limba română în clasa III—IV, limba maghiară în clasa III—IV și pedagogia de casă în cursul compl., (14 ore pe săpt.) Anii de funcțiune: 18.

2. Profesorii:

Eugenia Iovescu, prof. ord. definitivă, a propus aritmetica și geometria în clasa II—IV, chimia în clasa III, istoria naturală în clasa I—II, desen în clasa I și III și gimnastica în clasa I—IV, (20 ore pe săpt.) Anii de funcțiune: 11.

Victor Păcală, prof. ord. provizor, a propus geografia în clasa I—IV, istoria universală în clasa II și III, istoria Ungariei în clasa IV, limba germană în clasa I, caligrafia în clasa I—III și istoria cu geografia în cursul compl., (21 ore pe săpt.) Anii de funcțiune: 5.

Dr. Ion Borcia, prof. ord. definitiv, a propus limba română în clasa I—II, limba germană în clasa II—IV, limba română și germană în cursul compl., (20 ore pe săpt.) Anii de funcțiune: 4.

Elisaveta Butean, prof. suplentă definitivă, a propus lucru de mână în clasa I—IV, economia de casă în clasa III, desenul în clasa II și IV și în cursul compl., lucru de mână (20 ore pe săpt.) Anii de funcțiune: 3.

3. Catecheții:

Mateiu Voileanu, asesor consistorial în Sibiiu, a propus religiunea elevelor gr.-or. din toate clasele.

Nicolau Togan, protopop gr.-cat. în Sibiiu, a propus religiunea elevelor gr.-cat. din toate clasele.

4. Instructorii:

Aurel Bratu, profesor gimnazial, a propus limba maghiară în clasa I și II, aritmetica în clasa I și fizica în clasa IV (12 ore pe săpt.)

Dr. Ilie Beu, medicul institutului, a propus igiena în clasa IV (2 ore pe săpt.).

Elena Cunțan, absolventă a academiei de muzică din Berlin, a propus muzica vocală în clasa I—IV (5 ore pe săpt.).

Iulius Schaeffer, absolvent al conservatorului de muzică din Lipsca și compozitor, a instruat în forte-piano 10 eleve.

Sabina Brote, a instruat în forte-piano 10 eleve.

Selma Mökesch, absolventă a institutului »Muzik-schulen-Kaiser« din Viena, a instruat în forte-piano 12 eleve.

Olivia Bardosy, absolventă a școalei superioare pentru profesoare de muzică din Augsburg, a instruat în forte-piano 12 eleve.

Elsa de Heldenberg, absolventă a conservatorului de muzică din Viena, a instruat în violină 6 eleve.

Elena Petrașcu, directoara internatului, a propus limba franceză, ca studiu facultativ, elevelor din toate clasele.

B. Personalul internatului.

- a) Directorul școalei este totodată și al internatului.
- b) Directoara internatului: *Elena Petrașcu*.
- c) Medic de casă: *Dr. I. Beu*.
- d) Ajutoare: o guvernantă și două bone.

2. Materialul de învățământ propus în anul școlar 1905/1906.

a) In cursurile ordinare.

Clasa I.

1. **Religiunea și morala**, 2 ore pe săptămână, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. **Limba română**, 4 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Prâslea cel voinic și merele de aur. 2. Capra cu trei iezi. 3. Ariciul și vulpea. 4. Cenușotca. 5. Cerbul. 6. Ionea mamei. 7. Povestea lui Harap Alb. 8. Labirintul și firul Ariadnei. 9. Hercule și cele 12 isprăvi ale lui. b) *Poezii*: 1. Înșiră-te Mărgărite. 2. Stiglețul și ciocârlanul. 3. Sfârșit de toamnă. 4. Smeoica. 5. A doua înviere. 6. Armingenii. 7. Movila lui Burcel.

Gramatică: Pe baza lecturii: propoziția simplă, părțile ei principale și secundare; părțile vorbirii, cu deosebire substantivul, adjectivul și verbul; declinarea și conjugarea în formele lor principale. — Teme în clasă la două săptămâni odată. — Manual: Carte de cetire, de V. Onițiu.

3. **Limba maghiară**, 4 ore. Deprindere în citirea logică cu pronunție și intonare corectă. Invățarea pe înțeles a cuvintelor din piesele citite. Traducere, reproducere și conversație. Lectură: a) *Proză*: 1. A ház. 2. A tücsök és a hangya. 3. Az iskolában. 4. A templom. 5. A fiatal darú. 6. Az elégedetlen fenyőfácska. 7. A család. 8. Egy apa és három fia. 9. A község. 10. Az ember. 11. A fej. 12. Az oroslán és az egér. 13. A mértékek. 14. Tréfás mese. 15. Az állatok. 16. A szánta kutya. 17. A farkas, a medve és az ember. 18. A hún és magyar nép eredete. b) *Poezii*: 1. Búcsú a vakációtól. 2. A rab madár (Pósa L.) 3. Fohász (Dobos I.) 4. Mi kék az ég (Petőfi). 5. Az árva (Arany—Gyulai: Népköltési gyűjtemény). 6. Ősz elején (Petőfi). 7. Egri leány ablakára (Arany I.). 8. Szülőföldem szép határa (Kisfaludy K.).

Pe baza lecturii, analiză gramaticală și sintactică între marginile propoziției simple, verbal și în scris. Elemente de ortografie. Teme scripturistice corăspunzătoare în clasă. — Manual de limba maghiară. P. I., de Nicolae Bogdan.

4. **Limba germană**, 2 ore. Scriere pe tablă și în caiete. Elementele scrierii corecte. Cetirea, traducerea și reproducerea cuprinsului pieselor: *a) Proză*: 1. Der Fuchs und die Trauben. 2. Der Jahrmarkt. 3. Das ungarische Tiefland. 4. Das Haus. 5. Der Löwe und der Hase. 6. Der menschliche Körper. 7. Der Garten, 8. Heracles tötet die Schlangen. 9. Die beiden Ziegen. 10. Die Grille und der Schmetterling. *b) Poezii*: 1. Wind und Sonne. 2. Das Korn. 3. Einkehr. 4. Liebe zu den Eltern. — Părțile vorbirii, cu deosebire substantivul și verbul. — Teme scripturistice corăspunzătoare. — Manual de limba germană, de Dr. Constantin Lacea.

5. **Aritmetica**, 3 ore. Cele 4 operațiuni fundamentale cu numeri întregi, de o numire și de mai multe numiri. Regula de trei simplă. Diferite măsuri. Sistemul nostru de bani. Probleme de rezolvat mental, la tablă și în caete. — Manual: Aritmetica în uzul școalelor primare, P. III., de D. Dogariu.

6. **Istoria naturală**, 2 ore. Zoologia: vertebratele cari reprezintă singuratiche clase. Botanica: intuirea și descrierea unor plante vii pentru cunoașterea formei și organelor plantelor. — Manual: Curs elementar de botanică și zoologie etc. de G. Chelariu.

7. **Geografia**, 2 ore. Noțiunile geografice fundamentale. Geografia fizică și politică a Europei, în special a Ungariei și a Austriei. — Manual: Geografie pentru școale civile etc. de A. Márki, trad. de I. Popovici.

8. **Lucru de mână**, 2 ore. Zece modele împletite. O căiță și un zăbunel croșetat. Chindisiri cu puișori în cruci pe ambe părțile egal. (Holbein).

9. **Desemn**, 1 oră. Măsurarea, împărțirea și compunerea liniilor drepte. Elementele desemnului geometric ornamental, pe baza desemnului la tablă, cu rechizite, pe urmă cu mâna liberă.

10. **Caligrafia**, 2 ore. Scriere cu litere latine și gotice.

11. **Muzica vocală**, 2 ore. Notele din cheia violinei, pauzele, exerciții unisono. Cântece.

12. **Gimnastica**, 2 ore. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa II.

1. **Religiunea și morala**, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. **Limba română**, 3 ore. Lectură: *a) Proză*: 1. Fata babei și fata moșneagului. 2. Bălaurii. 3. Rândunica și legendele ei. 4. Domnișorul sau Stiglețul și legenda lui. 5. Cucuveica. 6. Plaiul Tătarilor. 7. Deucalion. 8. Patimile Demetrei. 9. Apolon în Delos. 10. Niobe și Latona. 11. Două căințe. 12. Pirrus și Fabricius. *b) Poezii*: 1. Gruia. 2. Condamnarea strugurului. 3. Semănătorii. 4. El-Zorab. 5. Iarna. 6. Soarele și Luna. 7. Mănăstirea Argeșului. 8. Nuntă în codru.

Gramatică: Pe baza lecturii: părțile propoziției și ale vorbirii, formele de declinare și conjugare, mai amănunțit: fraza, propoziții principale și secundare. — Teme în clasă la două săptămâni odată. — Manual: Carte de cetire, de V. Onițiu.

3. **Limba maghiară**, 3 ore. Lectură: *a) Proză*: 1. Krisztus, a ló és a szamár. 2. A hálás fiú. 3. A gólya. 4. A macska. 5. A szarka és a gerlicze. 6. A ludak. 7. A három testvér. 8. Magyarország. 9. Az istenfélő atya. 10. Enyém, tied, övé. *b) Poezii*: 1. Ószilombok (Szász K.) 2. Árva fiú dala (Pósa L.) 3. Kedveshon (Lonkay A.) 4. Népdal (Tompá M.) 5. Bujdosó dala (Tompá M.) 6. A Patak és a Nefejejs (Gyulai Pál). 7. Füstbe ment terv (Petőfi S.).

Din gramatică, pe baza propozițiilor simple și amplificate: verbul, substantivul și adjectivul. Conjugarea verbelor regulate, ambele forme, în timpurile principale, modul indicativ; declinațiunea substantivelor și comparațiunea adjectivelor. Teme scripturistice corăspunzătoare în clasă. — Manual de limba maghiară, P. II. de Nicolae Bogdan.

4. **Limba germană**, 2 ore. Lectură: *a) Proză*: 1. Der Rabe und der Fuchs. 2. Das Riesenspielzeug. 3. Das zerbrochene Hufeisen. 4. Die Bienen. 5. Eile mit Weile. 6. Das Pferd. 7. Der gestorbene Kanarienvogel. 8. Die Sperlinge unter dem Hute. 9. Die Fliegen und die Spinnen. 10. Das gestohlene Pferd. 11. Wie die Schildbürger die Glocke versenkten. 12. Phrixos und Helle. *b) Poezii*: 1. Die wandelnde Glocke. 2. Heidenröslein. 3. Der weisse Hirsch. 4. Der betrogene

Teufel. 5. Der Faule. 6. Der Vater und die drei Söhne. Traducere și reproducerea cuprinsului în limba germană; exerciții de conversație și deprinderi gramaticale. — Manual de limba germană, de Dr. C. Lacea.

5. Aritmetica, 3 ore. Repetiția celor învățate în clasa I. Divizibilitatea numerilor, cel mai mare divizor comun, cel mai mic multiplu comun. Cele patru operațiuni cu fracțiuni zecimale. Regula de trei simplă. Calcularea timpului. — Manual: Aritmetica în uzul școalelor primare, P. III, de D. Dogariu.

6. Istoria naturală, 2 ore. a) *Zoologie*: Împărțirea sistematică a animalelor vertebrate. Descrierea reprezentanților principali ai animalelor nevertebrate. b) *Botanică*: Împărțirea sistematică a plantelor monocotiledone și dicotiledone. — Manual: Curs elementar de botanică și zoologie etc. de G. Chelariu.

7. Istoria universală, 2 ore. Timpul preistoric. Rase de oameni și familii de limbi. Istoria popoarelor orientale. Grecia. Timpul eroic și miturile Grecilor. Religia Grecilor. Fundarea și legislațiunea Spartei. Desvoltarea Ateiei. Războaiele persice. Epoca lui Pericle. Războiul peloponesiac. Egemonia Thebei. Imperiul macedonean. Cultura Grecilor. — Italia. Timpul eroic al Romei. Primii secolii ai republicei și războaiele de cucerire. Războaiele civile. Triumvirii. Timpul împăraților. Cultura Romanilor. Creștinismul. Căderea imperiului roman. — Manual: Istoria univers. pentru școale civile și superioare de fete, de A. Márki, trad. de I. Popovici.

8. Geografia, 2 ore. Geografia fizică și politică a Europei, Asiei, și Africei. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

9. Lucru de mână, 2 ore. O păreche de ciorapi pentru copii. Dantelă filată și cusută. Alfabet brodat. O punguliță croșetată. Broderie pe tül.

10. Desemn, 3 ore. Geometria descriptivă. Situațiunea și măsurarea punctelor, liniilor și unghiurilor. Cele mai simple figuri plane, precum: triunghiul, patruunghiul și poligonul, apoi formarea cercului și proprietățile principale ale aceluia. Desemnarea celor mai simple ornamente plane.

11. Caligrafia, 1 oră. Scriere cu litere latine și gotice.

12. Muzica vocală, 1 oră. Scale majore (dure), exerciții mai complicate unisono și în două voci. Cântece.

13. Gimnastica, 2 ore. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa III.

1. Religionea și morala, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. Limba română, 3 ore. Lectură cu analiză corăspunzătoare: a) *Proză*: 1. Piramidele. 2. Babilonul și Niniva. 3. Troia. 4. Călugărenii. b) *Poezii*: 1. Muma lui Ștefan cel mare, de D. Bolintinean. 2. Peneș Curcanul, 3. Frații Jderi, 4. Vine iarna de V. Alexandri. 5. Pașa Hassan, de G. Coșbuc. c) *Stilistică*: Stilul. Podoabele stilului. Tropii. Defectele stilului. Compoziția stilară cu genurile deosebite: Descrierea. Narațiunea cu felurile sale. Epistole. Documente din viața practică: chitanța, obligația, etc. d) *Versificațiune*: Proza și Versul. Versificațiunea ritmică și metrică. Strofa. Rima.

În legătură cu materialul parcurs: teme scripturistice, la două săptămâni odată. Lectură privată. — Manual: Carte de cetire, pentru cl. III. gimn. și școale super. de fete, de V. Onițiu.

3. Limba maghiară, 3 ore. Traducere, analiză și reproducerea cuprinsului pieselor cetite cu graiul și în scris, anume: a) *Proză*: 1. Közmondások. 2. Gondolatok. 3. Nem úgy verik a cigányt. 4. A hálátlanság. 5. Három kivánság. 6. Nagy Lajos Király, mint életmentő. 7. Mátyás Király lustái. 8. Nagy Sándor. 9. Aristoteles és Nagy Sándor. 10. Socrates. 11. A vas, az arany. 12. Balaton eredete. 13. A madarak haszna. 14. Az eszközök. 15. Coriolanus. 16. A magyarok. 17. Szent István. 18. Hunyadi János. b) *Poezii*: 1. Ki jokor kel, aranyat lel (Kunoss). 2. A tintás üveg (Petőfi S.). 3. Aranyaimhoz (Arany I.). 4. Coriolanus (Tárkányi B.). 5. A patak és nefelejts (Gyulai P.).

Pe baza pieselor tractate: exerciții sintactice, etimologice și de conversație. Conjugarea verbelor, modul optativ și imperativ. Propozițiile principale și secundare. Teme scripturistice în clasă. Manual: Carte de cetire magh. pentru școale secundare, de Dr. I. Crișan și Putnoky.

4. **Limba germană**, 3 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Der Fuchs und der Bock. 2. Die beiden Freunde. 3. Der Rabe und der Fuchs. 4. Der sprehende Papagei. 5. Der Hirsch am Bache. 6. Der König aller Könige. 7. Das brave Mütterchen. 8. Die Wette. 9. Der Barbierjunge von Segringen. 10. Des Königs Münster. 11. Die gerechte Strafe. 12. Die Wege des Herrn. b) *Poezii*: 1. Lorelei (Heine). 2. Der Sänger (Goethe). 3. Erlkönig (Goethe). 4. Wenn du noch eine Mutter hast (Traeger). 5. Der tote Soldat (Seidel). 6. Schwabenstriche (Uhland). 7. Das Erkennen (Vogl). 8. Der Kuckuck und der Star (Gellert). 9. Sonntag (Eichendorff).

Pe baza lecturii, exerciții gramaticale și de conversație. Teme corăspunzătoare. — Manual: Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürgerschulen, de G. Jauss, partea IV.

5. **Aritmetica**, 2 ore. Repeșirea fracțiunilor zecimale. Fraecțiunile vulgare. Aplicarea fracțiunilor la regula de trei simplă și compusă. — Manual: Aritmetica pentru anii din urmă ai școalei populare, de I. Darius.

6. **Geografia**, 1 oră. Completarea cunoștințelor din Geografia fizică. Geografia Asiiei, Africeii, Americcii și Australiei. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

7. **Istoria universală**, 2 ore. Migrașunea popoarelor și formarea statelor nouă. Arabii. Imperiul Germanilor. Luptele dintre papi și împărași. Expedișiiile cruciate. Anglia și Franccia. Habsburgii. Caracterizarea institușiiunilor medievale. Renașterea, invenșiiunile, descoperirile. Reformașiiunea. Războaiele religioare. Epoca lui Ludovic XIV și absolutismul. Revolușiiunea engleză. Revolușiiuni mai nouă. Cultura evului nou. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

8. **Chemia**, 2 ore. Noșiiunile fundamentale din chemia anorganică și organică. Din chemia anorganică: aerul, apa, elementele și compozișiiunile chimice, cristalizarea metaloidelor, clorul, bromul, iodul, fluorul, sulfurul, fosforul, cvarșiiul, acidul carbonic și oxidul de carbon. Sărurile. Acidele. Metalele. Din chemia organică: hidratele de carbon, zaharul, fermentașiiunea și beuturile spirtuoase, acidele organice, grăsimile, oleiurile volatile și rășinile, bazele organice, materiile colorante și materiile

de proteină. Mineralele mai însemnate — Manual: *Chemia elementară* etc. pentru gimnazii, școli civile, prelucrată după Dr. V. Hanko și Dr. H. Szerényi, de A. Vlaicu.

9. **Economia de casă**, 2 ore. Rolul și chemarea femeii în conducerea economiei de casă. Valoarea bunurilor. Venitul. Cheltueli de lipsă și de prisos. Economizare, urmările luxului. Budgetul. Purtarea jurnalului de casă. Aranjarea, ținerea în ordine și curățenia locuinței. Ingrijirea, repararea mobilelor și a articolelor de îmbrăcăminte, gustul și moda. Timpul și modul de procurare a obiectelor economice și a alimentelor; materii stricate și falsificate. Piața.

Cunoștințe fundamentale pentru pregătirea bucatelor. Conservarea alimentelor. Bucătăria, cămara, pivnița și podul.

Impărțirea lucrului în economia de casă. Despre prăsirea și ținerea animalelor de casă folositoare; despre legumărit și despre valoarea produselor economice.

Influența conducerii economiei de casă asupra vieții morale și a stării sociale a familiei. Despre servitorime. Ingrijirea bolnavilor.

10. **Lucru de mână**, 3 ore. Cârpițul, țesutul și diferite împunsături pe pânză de in. O cămașă femeiască cu broderie albă. Un camizon cu dantelă, ambele cusute cu mâna. O batistă brodată. Modele înodate.

11. **Desemn**, 2 ore. Geometria descriptivă. Planul. Poziția liniilor drepte și a planului. Cele mai simple corpuri, precum: prisma, piramida, cilindrul, conul, sfera. Desemnul liber.

12. **Caligrafia**, 1 oră. Exerciții caligrafice, cu litere latine și gotice.

13. **Muzica vocală**, 2 ore. Exerciții și cântece în 2 și 3 voci.

14. **Gimnastica**, 1 oră. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa IV.

1. **Religiunea și morala**, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. **Limba română**, 3 ore. Arta poeziei; Versificațiunea; Poezia populară și artistică; Genurile poetice (în poezia popo-

rală și artistică) pe baza analizei pieselor alese din autori români. Viața și activitatea poezilor și scriitorilor mai însemnați din literatura română (secl. 19). Literatura scriitorilor bisericesti, a Cronicarilor și Istoricilor. In legătură cu materialul parcurs: teme scripturistice corăspunzătoare și lectură privată. — Manual ajutător: Carte de cetire, pentru clasa IV. gimn. și școale superioare de fete, de V. Onițiu.

3. **Limba maghiară**, 3 ore. Lectură, traducere și analiză corăspunzătoare: *a) Proză*: 1. A két ajándék. 2. Mátyás Király Gömörben. 3. A halál és a vén asszony. 4. Az okos leány. 5. A haza. 6. Levél (I—II) Petőfitől. 7. Etele és a hunok. 8. A Hunyadiak. 9. A Kenyérmezei diadal. 10. Kinizsi Pál. *b) Poezii*: 1. Munka (Dezseri S.). 2. Magyarország czimere (Vörösmarty M.) 3. Szülőföldem szép határa, (Kisfaludy K.). 4. Füstbe ment terv (Petőfi S.). 5. A lengyel anya (Tóth K.).

Literatura maghiară în liniamente principale, perioada: păgânismului, creștinismului, luptelor religioase și naționale, decadenței literaturii naționale, classicismului și a poeziei naționale, cu principalii reprezentanți. Teme scripturistice corăspunzătoare. — Manual: Carte de cetire magh. pentru școale secundare etc. de Dr. Crișan și Putnoky.

4. **Limba germană**, 3 ore. Lectură: *a) Proză*: 1. Der beleidigte Derwisch. 2. Edle Rache. 3. Das Ei des Columbus. 4. Madonna della Sedia. 5. Der kleine Friedensbote. 6. Ahasver in der Köhlerhütte. 7. Der Seiler von Fürfeld. 8. Două scene din drama »Wilhelm Tell« de Schiller. *b) Poezii*: 1. Der blinde König (Uhland). 2. Heidenröslein (Goethe). 3. Sei du mit mir (Geibel). 4. Des Sängers Fluch (Uhland). 5. Hoffnung (Geibel). 6. Die Löwenbraut (Chamisso). 7. Hoffnung (Schiller). Der Pilgrim vor St. Just (Platen).

Nibelungenlied. — Goethe și Schiller, biografia pe scurt și operele principale. — Teme corăspunzătoare. — Manual: Deutsches Lesebuch für Volks- und Bürgerschulen, de G. Jauss, partea IV.

5. **Aritmetica**, 2 ore. Repetiția calculării cu fracțiuni. Procentele, interesele, rabatul, agiul, calcularea câștigului și a perderii în procente. Raportul și proporțiunea. Regula cate-

nară și calculul de alegațiune. Măsuri și monete mai însemnate din străinătate și raportul dintre acelea și monetele și măsurile noastre. — Manual: Aritmetica pentru anii din urmă ai școlii primare, de I. Dariu.

6. **Geometria**, 1 oră. Elementele geometriei. Suprafața triunghiului și a poligoanelor. Suprafața și volumul corpurilor geometrice mai simple. — Manual ajutător: Curs elementar de geometria practică, de D. Mirescu.

7. **Fizica**, 2 ore. Proprietățile generale ale corpurilor și stările lor de agregatiune. Elemente din mecanica corpurilor solide, lichide și gazoase. Efectele căldurii asupra corpurilor. Noțiuni elementare de acustică. Fenomenele fundamentale de lumină. Fenomene fundamentale magnetice și electrice. Aparatele mai simple și mai de însemnătate pentru înțelegerea diferitelor fenomene fizice. — Manual: Fizică pentru școlile populare, de D. Făgărășan.

8. **Igiena**, 2 ore. Noțiuni anatomice și fiziologice, cu observări privitoare la îngrijirea ce este a se da fiecărui organ în special. Alimente. Îngrijirea bolnavilor. Primul ajutor în caz de accidente. — Manual: Higiena poporală, de Dr. G. Vuia.

9. **Istoria patriei**, 3 ore. Istoria pragmatică a Ungariei. În liniamente generale și pe baza dezvoltării istorice cunoștințe din constituția patriei. — Manual: Istoria Ungariei de L. Mangold, trad. de V. Goldiș.

10. **Geografia matematică**, 1 oră. Universul. Forma pământului și dovezile privitoare la aceasta. Mișcarea aparentă zilnică a boltei cerești. Sferele. Coordinatele. Rotațiunea pământului și urmările ei. Despre lungime și lățime geografică. Mișcarea aparentă anuală a soarelui. Rotațiunea și revoluțiunea pământului. Ecliptică. Anotimpuri și zone. Luna și mișcările ei. Mărimea, suprafața și constituția fizică a lunii. Intunecimi de soare și de lună. Despre timp și măsura lui. Soarele, planetele și sateliții lor. Evoluția astronomiei planetare. Comete, stele căzătoare, bolizi și uranoliți.

11. **Lucru de mână**, 3 ore. Ștergar sau alt obiect cu broderie artistică á-jour cu ciucuri înnodeați. Croirea albiturilor și a hainelor. Broderii artistice.

12. Desemn, 2 ore. Peisage, figuri deosebite de ființe, de obiecte și ornamente umbrite și colorate.

13. Muzica vocală, 2 ore. Exerciții în 2 și 3 voci. Cântece.

14. Gimnastica, 1 oră. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

La instrucția din limba franceză ca obiect facultativ, au participat 48 eleve, fiecare clasă câte 2 ore pe săptămână.

La instrucția în piano-forte au participat 44 eleve.

Din limba maghiară, germană și franceză s'au ținut neîntrerupt conversații cu elevele interne, sub conducerea directoarei, profesoarelor și guvernantelor.

Superiorul clasei I. a fost Elisaveta Butean.

„ „ II. „ „ Dr. Ioan Borcia

„ „ III. „ „ Victor Păcală.

„ „ IV. „ „ Eugenia Iovescu.

b) In cursul complementar.

In cursul complementar s'au propus:

1. *Limba și literatura română* (3 ore), prin *Dr. I. Borcia*.
2. *Istoria și Geografia* (3 ore), prin *Victor Păcală*.
3. *Pedagogia de casă* (2 ore), prin *Dr. V. Bologa*.
4. *Limba germană* (2 ore), prin *Dr. I. Borcia*.
5. *Limba franceză* (3 ore), prin *Elena Petrașcu*.
6. *Lucru de mână* (4 ore), prin *Elisaveta Butean*.
7. *Pictură* (2 ore), prin *Lotte Goldschmidt*.
8. *Muzica instrumentală* (fortepiano sau violină), prin *Julius Schaeffer, Sabina Brote, Selma Mökesch, Olivia Bardosy și Elsa de Heldenberg*.

Cursul complementar se susține și pentru viitor în sensul statutului de organizare al școlii. (Vezi: Înștiințare pentru anul viitor, pag. 55).

3. Conspectul elevelor inmatriculate în anul școlar 1905/1906.

Nr. c.	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul
<i>Clasa I.</i>			
1	Parasch. Acelenescu	Galeș	Szeben — Sibiiu
2	Victoria Bărdaș	Bata	Krassó-Szörény Caraș-Severin
3	Paraschiva Ciocănel ¹⁾	Glâmbocia	Szeben — Sibiiu
4	Eugenia Halmágyi	Comana-inferioară	Fogaras — Făgăraș
5	Hortensia Haneș	Făget	Krassó-Szörény Caraș-Severin
6	Elisaveta Marchiș	Tâmaia	Szatmár — Sătmar
7	Maria Olariu	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
8	Maria Pop	Visuia	Kolozs — Cluj
9	Cornelia Popescu	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
10	Cornelia Simu	Orlat	„ „
11	Letiția Șiara	Șura-mare	„ „
12	Victoria Tintorescu.	Horez	România
<i>Clasa II.</i>			
1	Teodosia Abrudan	Aghireș	Kolozs — Cluj
2	Hortensia Anastasiu	Craiova	România
3	Eleonora Banciu	Săliște	Szeben — Sibiiu
4	Maria Bulza	Brad	Hunyad Hunedoara
5	Victoria Chețian	Bobohalma	Kis-Küküllő Târnava-mică
6	Letiția Ciuta	Beszterce — Bistrița	Beszterce-Naszod Bistrița-Năsăud
7	Lucreția Dragomir	Porcești	Szeben — Sibiiu
8	Elisaveta Cartianu	Corcova	România
9	Florica Moșoiu	Drăgășani	„

¹⁾ S'a retras în 12 Septembrie 1905.

Nr. c	Numele elevii	Locul nașterii	Comitatul
10	Madalena Nestorescu	București	România
11	Maria Oncioiu	Brassó — Brașov	Brassó — Brașov
12	Lucreția Onițiu	Szászsebes Sebeșul-săsesc	Szeben — Sibiiu
13	Ana Perea	Guşterița	” ”
14	Gabriela Popovici	Szeged — Szegedin	Csongrád-Ciongrad
15	Veturia Predovici	Mercheașa	Nagy-Küküllő Tárnava-mare
16	Elvira Răuț	Râmnic-Vâlcea	România
17	Alexandrina Rus	Dées — Dej	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
18	Silvia Rus	” ”	” ”
19	Ana D. Simian	Râmnic-Vâlcea	România
20	Olivia Sîrbu	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
21	Hortensia Șandor	Murăș-Cueșd	Maros-Torda Murăș-Turda
22	Maria Tobescu	Caracal	România
23	Cristina Ursu	Curtici	Arad
<i>Clasa III.</i>			
1	Minerva Baci	Hátszeg — Hațeg	Hunyad Hunedoara
2	Paraschiva Dimian	Brețcu	Háromszék Treiscaune
3	Iustina Filipan	Săcuiu	Maros-Torda Murăș-Turda
4	Elisaveta Julean	Curtici	Arad
5	Cornelia Moșoiu	Bran	Fogaras — Făgăraș
6	Alexandrina Pletos	Năsăud	Beszterce-Naszod Bistrița-Năsăud
7	Ana Pop	Bucerdea-Vinoasă	Alsófehér Alba-inferioară
8	Cornelia Pop	Morlaca	Kolozs — Cluj
9	Elisaveta Popescu	Sibiel	Szeben — Sibiiu
10	Valeria Predovici	Mercheașa	Nagy-Küküllő Tárnava-mare
11	Maria Sora	Săliște	Szeben — Sibiiu

Nr. c.	Numele elevii	Locul nașterii	Comitatul
12	Virginia Stănescu	București	România
13	Valeria Suciuc	Abrudbánya Abrud	Alsófehér Alba-inferioară
14	Elena Șutu	Borgo-Prund	Beszterce-Naszod Bistrița-Năsăud
15	Sidonia Ursu	Curtici	Arad
16	Otilia Varga-Popovici	Szentkeresztbánya	Udvarhely
	<i>Clasa IV.</i>		
1	Victoria Albu	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
2	Aurora Barbu	Szászrégen Reghinul-săsesc	Maros-Torda Murăș-Turda
3	Iustina Aleman	Topârnia	Szeben — Sibiiu
4	Silvia Căndea	Avrig	„ „
5	Maria Cartianu	Corcova	România
6	Livia Ciacian	Pecica-română	Arad
7	Aurelia Comaniciu	Veneția-inferioară	Fogaras — Făgăraș
8	Maria Comșa	Săliște	Szeben — Sibiiu
9	Victoria Crișan	Murăș-Decea	Torda-Aranyos Turda-Arieș
10	Laura Crucin	Dretea	Kolozs — Cluj
11	Aurora Henteș	Ocna-Sibiiului	Alsófehér Alba-inferioară
12	Ana Loichiță	Jebel	Temes — Timiș
13	Victoria Mandea	Porumbacul-inferior	Fogaras — Făgăraș
14	Aurora Olariu	Făget	Krassó-Szörény Caraș-Severin
15	Elisaveta Podea	Săcădate	Szeben — Sibiiu
16	Hareti Popp	Bobohalma	Kis-Küküllő Târnava-mică
17	Maria Popescu	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
18	Elena Rocsin	Pecica-română	Arad
19	Roza Rocsin	Magyarcséke	Bihar — Bihor
20	Ana Sin	Lissa	Fogaras — Făgăraș

N.º	Numele elevei	Locul naşterii	Comitatul
21	Lucreţia Şinca	Batiz	Hunyad Hunedoara
22	Melania Tintorescu	Horez	România
23	Elisaveta Vuc	Bocşa-română	Krassó-Szörény Caraş-Severin
24	Anghelina Zăgăicean	Satul-nou	Torontál-Torontal
<i>Cursul complementar:</i>			
1	Valeria Albini	Zlatna	Alsó-fehér Alba-inferioară
2	Maria Balan	Cernăuţi	Bucovina
3	Dorina Bian	Frata	Kolozs — Cluj
4	Angelina Cicală ¹⁾	Toracul-mare	Torontál
5	Isabela Diminescu	Ciacova	Temes — Timiş
6	Victoria Dunca	Ţinţari	Fogaras — Făgăraş
7	Elvira Giurca	Feneş	Alsó-fehér Alba inferioară
8	Paraschiva Lupan	Brassó — Braşov	Brassó — Braşov
9	Virginia Micu	Fogaras — Făgăraş	Fogaras — Făgăraş
10	Ecater. Nechiforescu	Brăila	România
11	Elena Petric	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
12	Elvira Petric	„ „	„ „
13	Valeria Pop	Blaj	Alsó-fehér Alba-inferioară
14	Florica Popovici	Lugoj	Krassó-Szörény Caraş-Severin
15	Eugenia Popovici	Pecica-maghiară	Arad
16	Valeria Popovici	Silha	Krassó-Szörény Caraş-Severin
17	Alexandrina Puşcariu	Bucureşti	România
18	Viorica Selăgianu	Becicherecul-mare	Torontál-Torontal
19	Silvia Selăgianu ²⁾	„ „	„ „
20	Ecaterina Stanciu	Stu Mihai	„ „
21	Ana Voilean	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu

¹⁾ S'a retras în 6 Octobre 1905.

²⁾ A frecventat preparandia rom. cath. de fete din loc.

N.r.c.	Numele elevului	Locul nașterii	Comitatul
	<i>Conspectul elevilor din internat.</i>		
1	Hortensia Anastasiu	Craiova	România
2	Minerva Baci	Hátszeg — Hațeg	Hunyad Hunedoara
3	Eleonora Banciu	Săliște	Szeben — Sibiiu
4	Aurora Barbu	Szászrégen Reghinul-săsesc	Maros-Torda Murăș-Turda
5	Maria Balan	Cernăuți	Bucovina
6	Maria Bulza	Brad	Hunyad Hunedoara
7	Maria Cartianu	Corcova	România
8	Elisaveta Cartianu	„	„
9	Livia Ciacian	Pecica-română	Arad
10	Angelina Cicală ¹⁾	Toracul-mare	Torontál-Torontal
11	Letiția Ciuta	Beszterce Bistrița	Beszterce-Naszod Bistrița-Năsăud
12	Victoria Chețian	Bobohalma	Kis-Küküllő Târnava-mică
13	Aurelia Comanicu	Veneția-inferioară	Fogaras — Făgăraș
14	Maria Comșa	Săliște	Szeben — Sibiiu
15	Laura Crucin	Drete	Kolozs — Cluj
16	Paraschiva Dimian	Brețcu	Háromszék Treiscaune
17	Isabela Diminescu	Ciacova	Temes — Timiș
18	Iustina Filipan	Săcuiu	Maros-Torda Murăș-Turda
19	Eugenia Halmágyi	Comana-inferioară	Fogaras — Făgăraș
20	Hortensia Haneș	Făget	Krassó-Szörény Caraș-Severin
21	Elisaveta Julean	Curtici	Arad
22	Ana Loichiță	Jebel	Temes — Timiș
23	Paraschiva Lupan	Brassó — Brașov	Brassó — Brașov

¹⁾ S'a retras în 6 Octobrie 1905.

N. C. Z.	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul
24	Elisaveta Marchiș	Tâmaia	Szatmár — Sătmar
25	Virginia Micu	Fogaras — Făgăraș	Fogaras — Făgăraș
26	Cornelia Moșoiu	Bran	„ „
27	Florica Moșoiu	Drăgășani	România
28	Ecater. Nechiforescu	Brăila	„
29	Madalena Nestorescu	București	„
30	Aurora Olariu	Făget	Krassó-Szörény Caraș-Severin
31	Maria Oncioiu	Brassó — Brașov	Brassó — Brașov
32	Lucreția Onițiu	Szászsebes Sebeșul-săsesc	Szeben — Sibiiu
33	<i>Lucia Păltinean</i>	Râmnic-Vâlcea	România
34	<i>Maria Păltinean</i>	„ „	„
35	Elena Petric	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
36	Elvira Petric	„ „	„ „
37	<i>Eugenia Petric</i>	„ „	„ „
38	Cornelia Pop	Morlaca	Kolozs — Cluj
39	Ana Pop	Bucerdea-vinoasă	Alsó-fehér Alba-inferioară
40	Valeria Pop	Blaj	„ „
41	Hareti Popp	Bobohalma	Kis-Küküllő Tárnava-mică
42	Elisaveta Popescu	Sibiel	Szeben — Sibiiu
43	Florica Popovici	Lugoș	Krassó-Szörény Caraș-Severin
44	Gabriela Popovici	Szeged — Seghedin	Csongrád Ciongrad
45	Eugenia Popovici	Pecica-maghiară	Arad
46	Valeria Popovici	Silha	Krassó-Szörény Caraș-Severin
47	Alexandrina Pușcariu	București	România
48	Elvira Răuț	Râmnic-Vâlcea	„
49	Elena Rocsin	Pecica-română	Arad

Nr. c.	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul
50	Roza Rocsin	Magyarséke	Bihar — Bihor
51	Alexandrina Rus	Dées — Deș	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
52	Silvia Rus	” ”	” ”
53	Silvia Selăgianu	Becicherecul-mare	Torontál-Torontal
54	Viorica Selăgianu	” ”	” ”
55	Ana D. Simian	Râmnic-Vâlcea	România
56	Maria Soră	Săliște	Szeben — Sibiiu
57	Ecaterina Stanciu	Stu Mihai	Torontál-Torontal
58	Virginia Stănescu	București	România
59	Hortensia Șandor	Murăș-Cueșd	Maros-Torda Murăș-Turda
60	Lucreția Șinca	Batiz	Hunyad Hunedoara
61	Melania Tintorescu	Horez	România
62	Victoria Tintorescu	”	”
63	Maria Tobescu	Caracal	”
64	Sidonia Ursu	Curtici	Arad
65	Cristina Ursu	”	”
66	Otilia Varga-Popovici	Szentkeresztbánya	Udvarhely
67	Elisaveta Vuc	Bocșa-română	Krassó-Szörény Caraș-Severin
68	Angelina Zăgăicean	Satul-nou	Torontál-Torontal

Nota. Elevele, al căror nume s'a tipărit cu litere cursive, au frecventat școala elementară a „Reuniunii femeilor române“ din Sibiiu. — Pentru elevele din România nu sunt indicate județele (comitatele).

I. Date statistice după clase
despre elevele înmatriculate la școala civilă de fete a Asociațiunii pro 1905/1906.

C l a s a	Numărul elevelor					Elevele după confesiune		Elevele după naționalitate		Elevele interne și externe		Ocupațiunea părinților												Observare	
	înmatriculate	ordinare	privatiste	'sau supus exam. la finea anului	'sau retras în decursul anului	Elevele după confesiune		Elevele după naționalitate		interne	externe	proprietari și a-rendeași	aplicați la pro-duce brute	industriași de sine stătători	comerc. de sine stătători	funcționari publici de stat	funcționari privați	preoți	profesori, învățați.	medici, avocați, ingineri	soldați	aplicați în serviciu privat (penzionari), capitaliști	Suma		
						gr. orientale	gr. catolice	rom. cat.	române																romane
I.	12	12	—	11	1	6	6	—	12	4	8	2	—	—	1	2	1	3	1	1	—	—	1	—	12
II.	23	23	—	23	—	18	4	1	23	18	5	6	—	—	3	1	5	5	—	2	1	—	—	23	
III.	16	16	—	15	1	13	2	1	16	12	4	5	—	—	3	1	1	3	2	1	—	—	—	16	
IV.	24	24	—	22	2	19	3	2	24	15	9	7	—	—	3	2	1	6	—	5	—	—	—	24	
Cursul compl.	21	—	21	19	2	16	5	—	21	16	5	3	—	—	2	6	2	3	—	5	—	—	—	21	
Suma	96	75	21	90	6	72	20	4	96	65	31	23	—	—	12	12	10	20	3	14	1	1	—	96	

II. Date statistice

despre elevele adăpostite în internatul școlii civile de fete a Asociațiunii în an. școl. 1905/1906.

Clasa	Elevele adăpostite în internat		Elevele interne după confesiune				Elevele interne după naționalitate		Ocupațiunea părinților										Observare	
	din școala civilă a Asociațiunii	din școala elementară a Reuniunii femeilor române	în școala civilă		în școala elementară		în școala civilă	în școala elementară	propriet. și arendași	industriasi de sine stătători	comercianți de sine stătători	funcționari publici de stat	funcționari privați	preoți	profesori, învățători	medici, avocați, ingineri	soldați	privatieri (penzionari) capitaliști		Suma
			gr.-orientale	gr.-catolice	rom.-cat.	gr.-orientale														
I.	4	1	2	2	—	1	—	4	1	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	5
II.	18	—	14	3	1	—	—	18	—	4	—	3	4	3	—	2	1	—	—	18
III.	12	2	9	2	1	2	—	12	2	4	—	3	—	2	1	1	1	—	—	14
IV.	15	—	11	2	2	—	—	15	—	4	—	2	1	2	—	4	—	—	—	15
Cursul compl.	16	—	13	3	—	—	—	16	—	3	—	2	2	2	—	5	—	—	—	16
Suma	65	3	49	12	4	3	—	65	3	16	—	10	7	9	10	1	12	3	—	68

5. Mijloace de învățământ.

A. Biblioteca corpului profesoral.

I. Cărți.

a) Dăruite:

1. Analele Academiei române, seria II, tom. XXVII, secția literară. București 1905.
2. Analele Academiei române, seria II, tom. XXVII, secția istorică. București 1905.
3. Analele Academiei române, seria II, tom. XXVII, secția științifică. București 1905.
4. Analele Academiei române, secția II, tom. XXVII, partea administrativă. București 1905.
5. I. Bogdan, Istoriografia română. București 1905.
6. I. Bian și N. Hodoș, Bibliografia românească veche. București 1905.
7. D. A. Sturdza, L'activité de l'académie roumaine. București 1905.
8. Th. C. Aslan, Finanțele României. București 1905.
9. P. Papahagi, Basme aromâne. București 1905.
10. D. Dan, Mănăstirea și comuna Putna, București 1905.
11. Nd. Locusteanu și I. S. Petrescu, Istoria romană de Titus Livius, București 1905.
12. A. C. Domșa, Floricele de câmp. Blaj 1904.
13. C. Aurer, Câteva momente din începuturile bisericăi române. Blaj 1902.
14. V. Bojor, Albersina (povestire). Blaj 1903.
15. Vestkirch — Nicu, Cele două fețe ale lumii (povestire). Blaj 1904.
16. A. Fodor, Ziua deșteptării (povestire). Blaj 1904.
17. P. Anthelme — S. Zehan, Cele două conștiințe (piesă teatrală). Blaj 1905.
18. Cestiuni din dreptul și istoria bisericii unite. Partea I și II. (Biblioteca »Unirii«). Blaj 1893.
19. L. Wallace, Ben Hur, sau zilele lui Mesia, Blaj 1893.
20. A. Viciu, Numele de familie la Românii din Ungaria, Blaj 1902.
21. Mih. Eminescu. Studiu critic. (Biblioteca »Unirii«). Blaj 1891.

Dăruite de Academia română.

Dăruite de redacția ziarului »Unirea«.

22. Anuarul VIII al societății pentru fond de teatru român. Brașov 1905. Dăruit de Societate.

23. Dr. V. Bologa, Studii pedagogice și discursuri. Sibiu 1905. Dăruită de autor.

24. I. St. Șuluțu, Răsunet la inaugurarea muzeului. Sibiu 1906. Dăruită de autor.

25. A. de Mocsonyi, Religione și știință. Sibiu 1905. Dăruită de Asociațiune.

26. Fundațiunea universitară Carol I. Raport. București. 1904. Dăruită.

27. Programm des ev. Gymasiums A. B. Hermannstadt 1905. Dăruită.

28. A. Procopianu, Giganții regnului vegetal. București 1904. Dăruită de autor.

β) Cumpărate:

29. St. O. Iosif, Din zile mari, București 1905.

30. Nicolae Iorga, Neamul românesc în Bucovina. București 1905.

31. C. Sandu-Aldea. În urma plugului. București. 1905.

32. Dr. K. Lampert. Die Völker der Erde. Stuttgart u. Leipzig.

33. K. F. Becker, Weltgeschichte. Stuttgart und Leipzig.

34. Firdúsi A. Sahnáméból.

35. Homeros Odysseiája.

36. Mikes Kelemen, Törökországi levelei.

37. Deák Ferencz, Válogatott munkái.

38. Shakespere Remekei III.

39. A Nibelung ének és Frithiof-monda.

40. M. Eminescu, Poezii postume, edițiune nouă. București 1905.

41. Dr. Szabó M., Tanítók jogai és Kötelességei. Dicsőszentmárton 1904.

42. Dr. Szabó M. Népoktatásügyi teendők. Dicsőszentmárton 1904.

43. Dr. Szabó M., Népoktatásügyi községi közigazgatás kézikönyve. Nagy-Bécskerek 1901.

Ed. Lampel Robert. Budapest.

44. Dr. Szabó M., Utmutató az iskolák és óvodák irodai teendőinek ellátására. Dicsőszentmárton 1904.
 45. Sofia Nădejde, Robia Banului, roman. București 1906.
 46. Emilia Farago (Fatma), Versuri, Budapesta 1906.

B. Biblioteca elevilor.

1. Proza, de C. Negruzzi, București 1905.
 2. Versuri și Proză, de Gr. Alexandrescu, București 1902,
 4 exemplare.
 3. Cântarea României, de A. Russo, București 1902, 10 ex.
 4. Poezii, de D. Bolintineanu, București 1905, 2 exempl.
 5. Istoria Românilor sub M. Viteazul, de N. Bălcescu, București 1901.
 6. Poezii, de V. Alexandri, București, 1904.
 7. Proza, de V. Alexandri, București 1904, 2 exempl.
 8. Despot Vodă, de V. Alexandri, București 1901, 2 ex.
 9. Mihnea Vodă cel rău, de A. Odobescu, Sibiiu 1894,
 10 exempl.
 10. Poezii, de M. Eminescu, București, 2 exempl.
 11. Opere complete, de I. Creangă, București 1902, 2
 exemplare.
 12. Nuvele, de N. Gane, București 1899, 3 volume.
 13. Nuvele, de I. Slavici, București 1896, 2 volume.
 14. Basmele Rom., de P. Ispirescu, București 1901, 2 ex.
 15. Poezii, de M. Cugler-Poni, Iași.
 16. Poezii, de A. Vlăhuță, București 1904.
 17. România pitorească, de A. Vlăhuță, București 1902,
 2 exemplare.
 18. Balade și idile, de G. Coșbuc, București 1902, 2 ex.
 19. Ziarul unui perde-vară, de G. Coșbuc, București 1902,
 2 exemplare.
 20. Cântece de vitejie, de G. Coșbuc, București 1904.
 21. Războiul nostru pentru neatarnare, de G. Coșbuc,
 București 1900.
 22. Povestea unei coroane de oțel, de G. Coșbuc, București 1899.
 23. Drumuri și orașe, de N. Iorga, București 1904.
 24. Pe drumuri depărtate, de N. Iorga, București 1904,
 2 exemplare.

25. Neamul românesc din Bucovina, de N. Iorga, București, 1905.
26. Istoria Românilor în chipuri și icoane, de N. Iorga, București 1905, 2 exemplare.
27. Patriarhale, de St. O. Iosif, București 1901.
28. Poezii, de St. O. Iosif, București, 1902.
29. Din zile mari, de St. O. Iosif, București 1905, 2 ex.
30. Povestiri din Războiu, de M. Sadoveanu, București 1905.
31. Șoimii, de M. Sadoveanu, București 1904.
32. Dicționar universal al limbii române, de L. Șăineanu.
33. Carte de cetire, de V. Onițiu, 2 exempl.
34. Neamul românesc în Ardeal și Țara-Ungurească, de N. Iorga, 4 exempl.
35. Regule ortografice, din Biblioteca poporală a Asociațiunii, 2 exempl.
36. Poezii, de Maria Cioban, 7 exempl.

II. Reviste și ziare.

α) dăruite de redacțiuni:

1. »Familia«, Oradea-mare, red. Iosif Vulcan.
2. »Telegraful Român«, Sibiu, red. T. Păcățian.
3. »Transilvania«, Sibiu, dir. Dr. C. Diaconovich.
4. »Voința Națională«, București.

β) cumpărate:

5. »Sămănătorul«, București.
6. »Luceafărul«, Budapesta.
7. »Pädagogische Studien«, Dresden.
8. »Magyar Paedagogia«, Budapest.
9. »Amicul Tinerimei«, București.
10. »Viața Românească«, Iași.

III. Rechizite de învățământ.

I. Pentru laboratorul fizic.

a) Mamifere:

1. Pisica (schelet cu craniu).
2. Sobolul.
3. Liliacul.
4. Nevestuica.
5. Dihorul.
6. Ariciul.
7. Veverița (împăiate).

b) Paseri:

1. Găina (schelet cu craniu).
2. Stiglețul-Fringilla cardvelis.
3. Ciocârlia.
4. Graurul-Sturnus vulgaris.
5. Potârnichea.
6. Pre-pelița.
7. Priveghitoarea.
8. Cucu.
9. Șoimul.
10. Sătariul.
11. Pescariul.
12. Mierla (în cuib).
13. Ochiul bouului în cuib (împăiate).
14. Colecție de oue (30 specii).

c) Reptilii:

1. Șopârla
2. Vipera (schelet).
3. Șerpele de apă (în spirt).

d) Amfibii:

1. Broasca (schelet).

e) Pești:

1. Morun.
2. Costrașul (schelet).

f) Insecte:

1. 1 colecțiune de insecte (80 specii).
2. 1 colecțiune de fluturi (5 specii).

g) Tabele:

1. 13. tabele de părete pentru istoria naturală.

II. Pentru istorie și geografie.

1. Tellurium-Lunarium, de Csaszni Valér.
2. 9 tablouri istorice (evul vechiu și mediu).
3. »Perfecscope« (2 ex.) cu 108 bucăți fotografii stereografice.

IV. Mobilii.

1. 2 Tablouri: Cina cea de taină și Maria Maica Domnului.
2. 61 paturi de fier cu matrațe corăspunzătoare.
3. 1 dulap mare pentru laborator.

*

Direcțiunea împlinește o plăcută datorie, aducând cele mai vii mulțămiri tuturor p. t. binefăcători, onorabilelor societăți și redacțiuni, cari au binevoit a contribui la înmulțirea mijloacelor de învățământ pentru școala noastră.

6. Din cronica școalei și a internatului.

Anul școlar s'a început în 8 Septembrie 1905 st. n. Mai târziu ca de obicei pentru expoziția etnografică și istorică-culturală a Asociațiunii, ce s'a aranjat din incidentul inaugurării *Muzeului Asociațiunii* din 19 August până în 15 Septembrie 1905, în edificiul propriu al Muzeului și în localitățile școalei Asociațiunii.

La această expoziție școala a luat parte și ca exponent aranjând o secție specială a școalei civile de fete a Asociațiunii, în care s'au expus preste 600 obiecte, aparținătoare cu deosebire industriei naționale de casă, confecționate parte de eleve absolvente, parte de elevele actuale ale școalei Asociațiunii, al căror nume cu obiectele expuse s'au publicat în Analele expoziției. Rămâne să amintim și aici, că succesul elevelor noastre a fost neîntrecut. Farmec covârșitor au produs prin lucrul mânilor lor, atât ca concepție și gust estetic, cât și prin o pricepută selecțiune și aplicare a motivelor din industria noastră națională de casă. Ne împlinim o plăcută datorință mulțămindu-le călduros pentru interesul ce l-au arătat față de expoziție. În deosebi exprimăm mulțămită pentru obiectele dăruite școalei și Muzeului Asociațiunii.

*

Cu finea acestui an școlar se încheie *al doilea deceniu* al existenței institutului nostru. Înregistrăm cu bucurie agonisînța unui nou deceniu pe terenul educațiunii naționale a femeii române și credincioși principiilor din cari a răsărit întemeerea acestui institut, exprimăm întemeetorilor omagiul fiilor devotați iar institutului propășire continuă pentru binele poporului român.

În decursul anului școala a fost vizitată de dl *Iosif St. Șuluțu*, prezidentul Asociațiunii, ca delegat al comitetului, și de dl *Ludovic Mirtse*, subinspector regesc de școale în comitatul Sibiiu.

Agendele curente școlare, didactice și administrative ale institutului s'au pertractat în 12 conferențe.

*

Starea sanitară. În cursul anului școlar 1905/6, precum se știe, a grasat în Sibiiu epidemia de tifus în lunile Octobree,

Novembre și Decembre anul trecut, din care cauză s'au sistat prelegerile și la școala noastră pe timp de trei săptămâni. Epidemia aceasta n'a cruțat nici institutul nostru. Șasă eleve s'au bolnăvit de tifus, dar toate s'au însănătoșat și recules pe deplin, mulțămită cerului și buneii îngrijiri.

Eleelor se dă ocaziune a ieși cât mai des la preumblare, a face exerciții gimnastice și a se recrea în spațioasa și luminoasa grădină a institutului. În cursul iernii patinează în orele libere și urmează școala de dans în edificiul propriu al școalei.

În 11 Aprilie 1906 au fost revaccinate elevele născute în 1895 prin medicul institutului nostru.

*

În postul Paștilor s'au mărturisit și cuminecat elevele prin catecheții și parohii ambelor confesiuni române.

Escursiuni școlare, sub conducerea corpului profesoral s'au făcut în 4 Octobree 1905 și în 5 Maiu 1906.

În decursul anului școlar elevele din clasele superioare au cercetat Muzeul Asociațiunii și Muzeul Bruckental din Sibiiu.

*

Festivități solemne, la cari au participat elevele institutului, au fost:

Serbarea inaugurării *Muzeului Asociațiunii* și *expoziția* împreună cu aceea serbare din 19 August până în 15 Septembrie 1905.

Serbarea onomasticeii *Maiestății Sale, Impăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I* la 4 Octobree 1905.

Serbarea școlară din 19 Novembre 1905, în memoria fericitei *Impărătese și Regine Elisabeta*.

7. Examenenele.

Examenenele de primire s'au ținut în 3 Septembrie 1905.

Examenenele publice dela finea anului școlar se vor ținea din 25—29 Iunie st. n. după programa următoare:

Luni în 25 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 8—11 ore Religiunea cu elevele din toate clasele civile.
„ 11—12 „ Limba franceză, clasa II—IV.

b) după ameazi:

dela 3—6 ore Clasa I civilă, din studiile: Limba română, Istoria naturală și Limba maghiară.

Marți în 26 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 8—12 ore Clasa III civilă, din studiile: Limba maghiară, Istoria universală și Geografie.

b) după ameazi:

dela 3—6 ore Clasa II civilă, din studiile: Geografie, Limba română și Limba maghiară.

Miercuri în 27 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 8—12 ore Clasa IV civilă, din studiile: Aritmetică, Istoria patriei, Limba germană și Fizică.

b) după ameazi:

dela 3—6 ore Muzica instrumentală (piano, violină) cu elevele din toate clasele civile.

Vineri în 29 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 11—12 ore Incheerea solemnă a anului școlar și distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână, de caligrafie și desen, sunt expuse în decursul examenelor într'una din salele institutului.

Oaspeții sunt bineveniți!

8. Înștiințare pentru anul viitor.

În clasa I. a școlii civile de fete se primesc eleve:

a) cari arată prin *atestat de botez*, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani și

b) dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui *examen de primire*, că sunt bine orientate în materialul de învățământ, prescris pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale școlii civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare dela altă școală de categoria școlii civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI dela școală elementară-poporală, primirea în ori-care clasă a școlii civile, ce corespunde vârstei elevei, se poate face numai pe baza unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școlii, în senzul ordinațiunii ministeriului regesc-ungar de culte și instrucția publică, dto 11 August 1887, Nr. 29,000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, cari se inmatriculează pentru primadată la școala noastră, *au să producă atestat școlar, atestat de botez și certificat de revaccinare.*

În *cursul complementar* (supletor), împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii, în senzul §-lui 6 din statutul de organizare al școlii, se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale școlii civile. Se pot primi și eleve, cari au absolvat cu calculi buni numai *doue clase civile*, dacă au trecut de 15 ani și sunt împedecate a absolvă toate cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1906/1907 se pot face din 1—6 Septembrie 1906, *stil nou.*

Examenele de emendare, se țin în 1 Septembrie 1906 st. n. la 8 oare a. m., cu elevele cari s'au anunțat la direcțiune.

În 3 Septembrie 1906 st. n. la 8 oare a. m. se țin *examenele de primire*, iar în 6 Septembrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 4 cor. pe lună, și pentru elevele, ce se înscriu prima-dată la această școală, o taxă de înmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru totdeauna. Acelaș didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele cari voiesc să fie primite în *internat*, fie eleve ale școalei civile, sau ale școalei elementare a Reuniunii femeilor române, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea școalei, înainte de începutul anului școlar, pentruca să se poată face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 500 cor. pe an¹⁾, în care se cuprinde și didactrul, și se plătește înainte lunar, în patru sau în două rate. Spesele pentru cărțile de învățământ, pentru materialul de scris, desemn și lucru de mână, se poartă separat de părinți, precum și cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în forte-piano și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în forte-piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voiește să iee orele singură, se socotește la 2 ore pe săptămână taxa de 18 cor.²⁾ pe lună; dacă 2 eleve iau împreună instrucțiune în aceeaș oră, taxa se socotește la 2 ore pe săptămână cu 9 cor. de elevă; sau

b) dacă o elevă voiește să iee orele singură, se socotește la 2 ore pe săptămână taxa de 12 cor.²⁾ pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeaș oră, taxa se socotește la 2 ore pe săptămână cu 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba franceză se socotește pe lună cu 2 cor. de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provăzut cu apaduct, baie proprie și lumină electrică, încât ofere cele mai bune condiții *igienice*.

¹⁾ Eventuală schimbare cu privire la taxa internatului din cauza scumpetei de astăzi, se va publica în feriile de preste vară.

²⁾ Din care sumă 2 cor. se contează pe lună institutului, pentru susținerea forte-pianelor în stare bună.

germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiunile sub conducerea directoarei, profesoarelor și guvernantelor.

Elevele, cari voiesc să fie primite în internat au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, cari toate rămân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte $\frac{1}{2}$ duzină din fiecare, două fuste de lustre (jupon) și două de flanel: ciorapi, batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toalete nouă, sfătuim părinții și tutorii să nu facă copilelor, căci pentru uniformitatea îmbrăcăminteii elevelor interne, *toaletele se fac aici cu prețuri moderate*, prin îngrijirea internatului. Strâns de uniformă se țin: o haină, 2 șurțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, cari necondiționat au să se facă aici și cari preste tot vor costă cam 30—50 cor.

Dela direcțiunea școalei se poate primi prin postă: «Statutul de organizare» și «Regulamentul intern» al școalei, «Regulamentul pentru cursul complementar», «Planul de învățământ» și «Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii și de emendare», à 20 bani exemplarul. De asemenea «Monografia» școalei, à 2 cor. în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul școalei și al internatului în toate amănuntele.

Sibiiu, în Iunie 1906.

Direcțiunea școalei.

